

Hvor stor er miljøbelastningen fra konventionelle og økologiske dyrkningssystemer?

Jørgen E. Olesen

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Danmarks JordbrugsForskning

Miljøbelastningen vedrører mange forhold

Anvendelse og udledning af pesticider til jord og vandmiljø (effekt på biodiversitet).

Udledning af ammoniak (NH_3) med afledte effekter på eutrofiering af natursystemer.

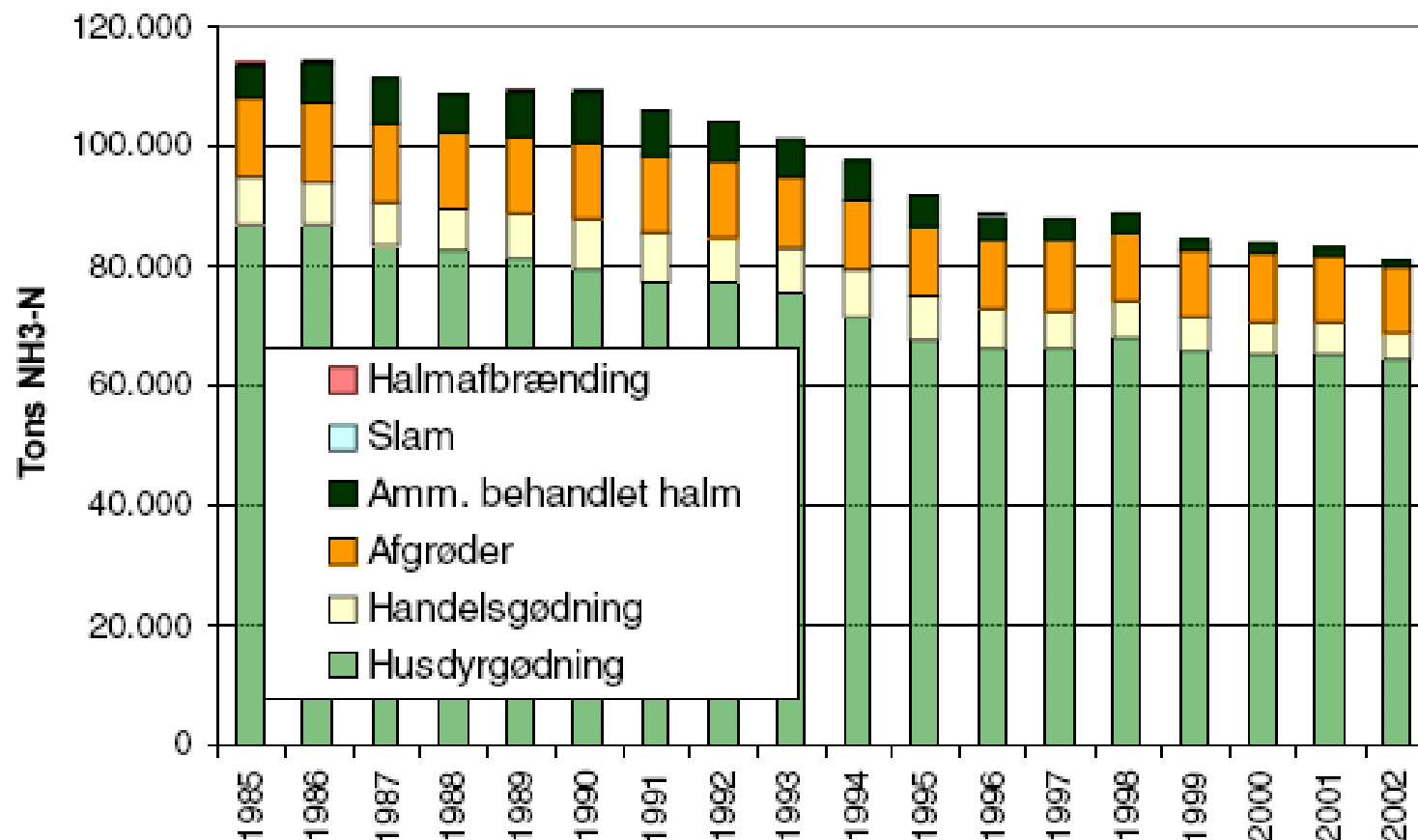
Udvaskning af nitrat (NO_3) med effekter på kvalitet af grundvand og vandmiljø.

Udledning af drivhusgasserne kuldioxid (CO_2), metan (CH_4) og lattergas (N_2O).

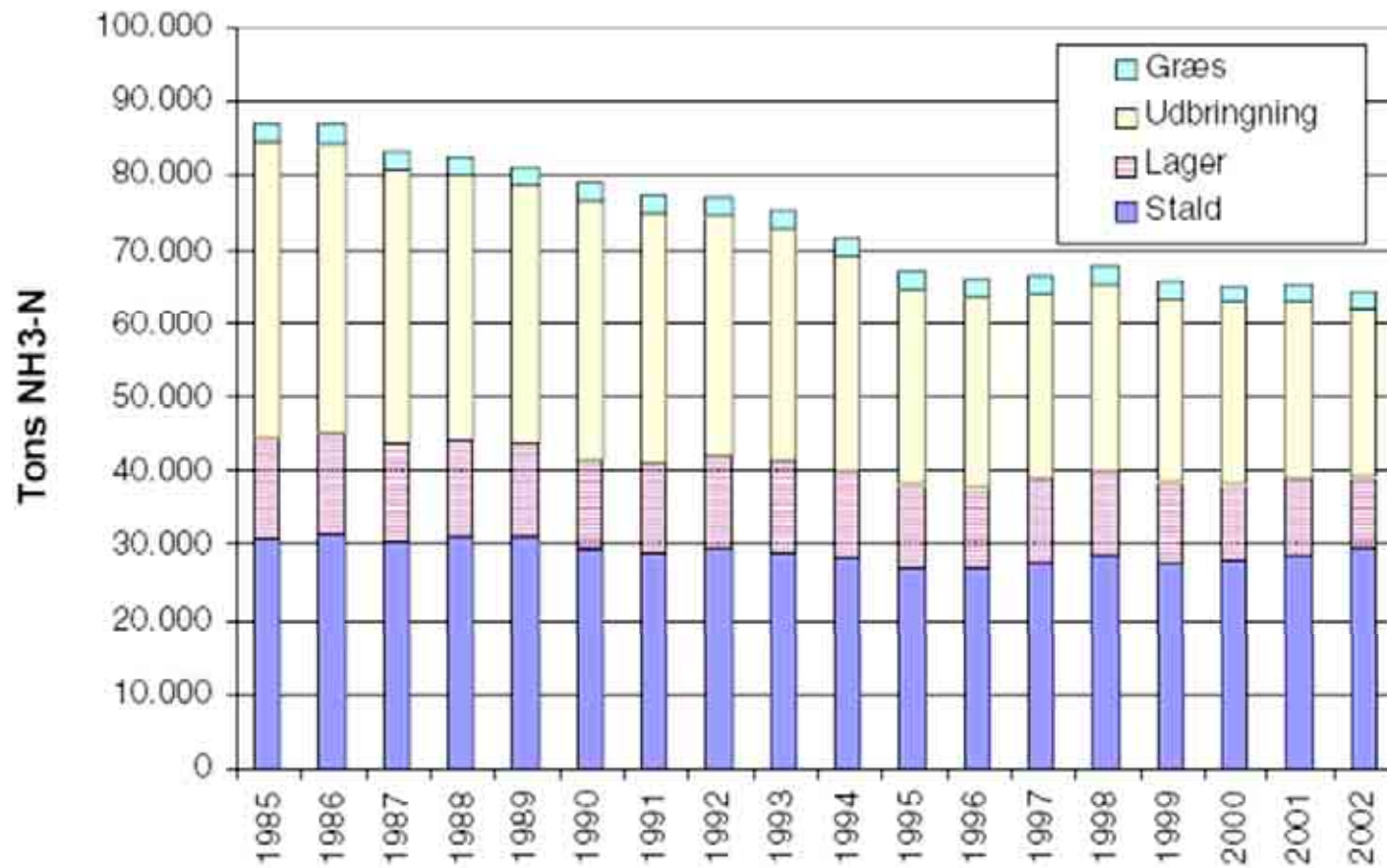
Tab af fosfor (P) med negative effekter i vandmiljøet.

Ammoniak fra landbruget

Ammoniak fra husdyrgødningen

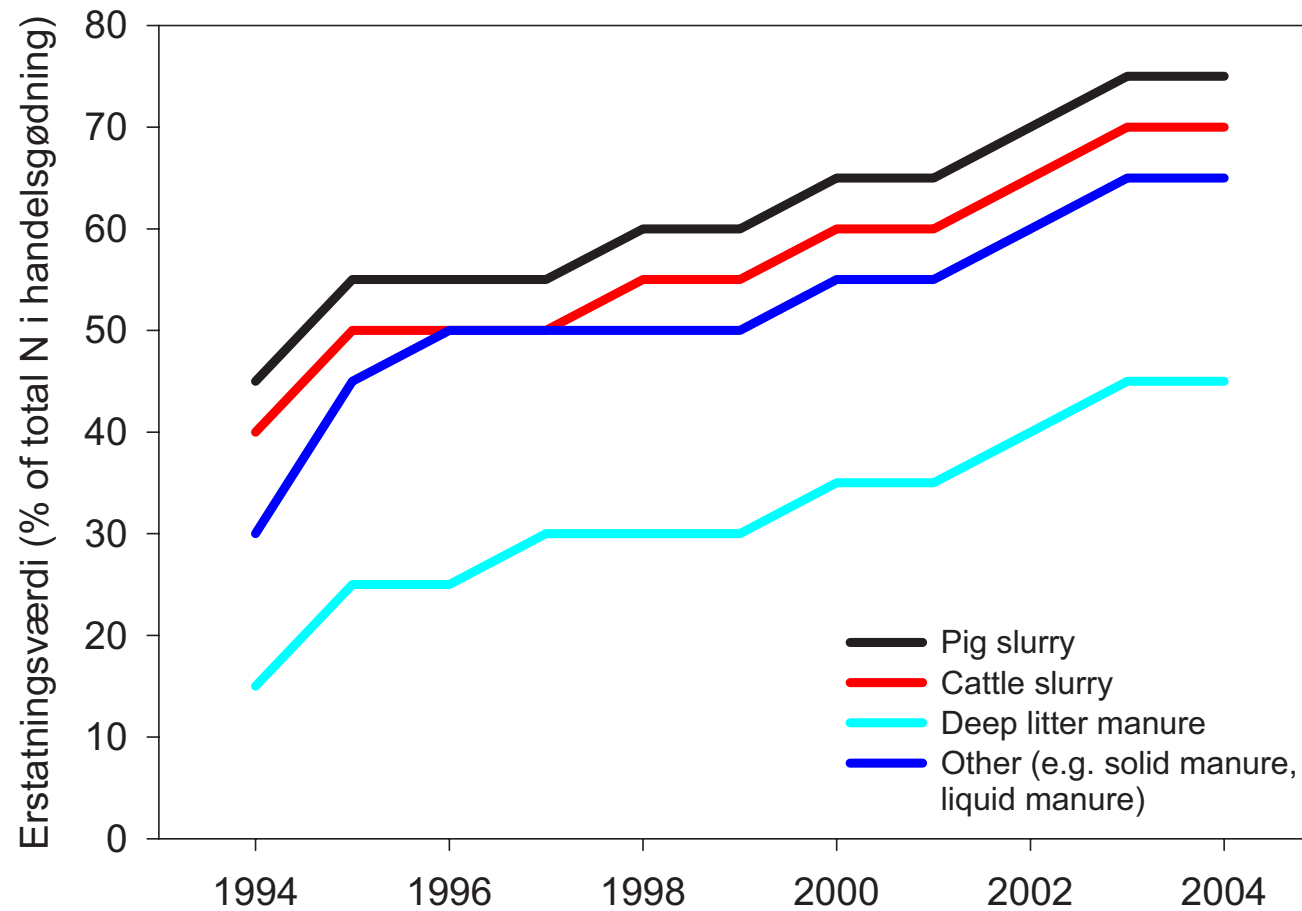

Ammoniakfordampning fra kvæggødning

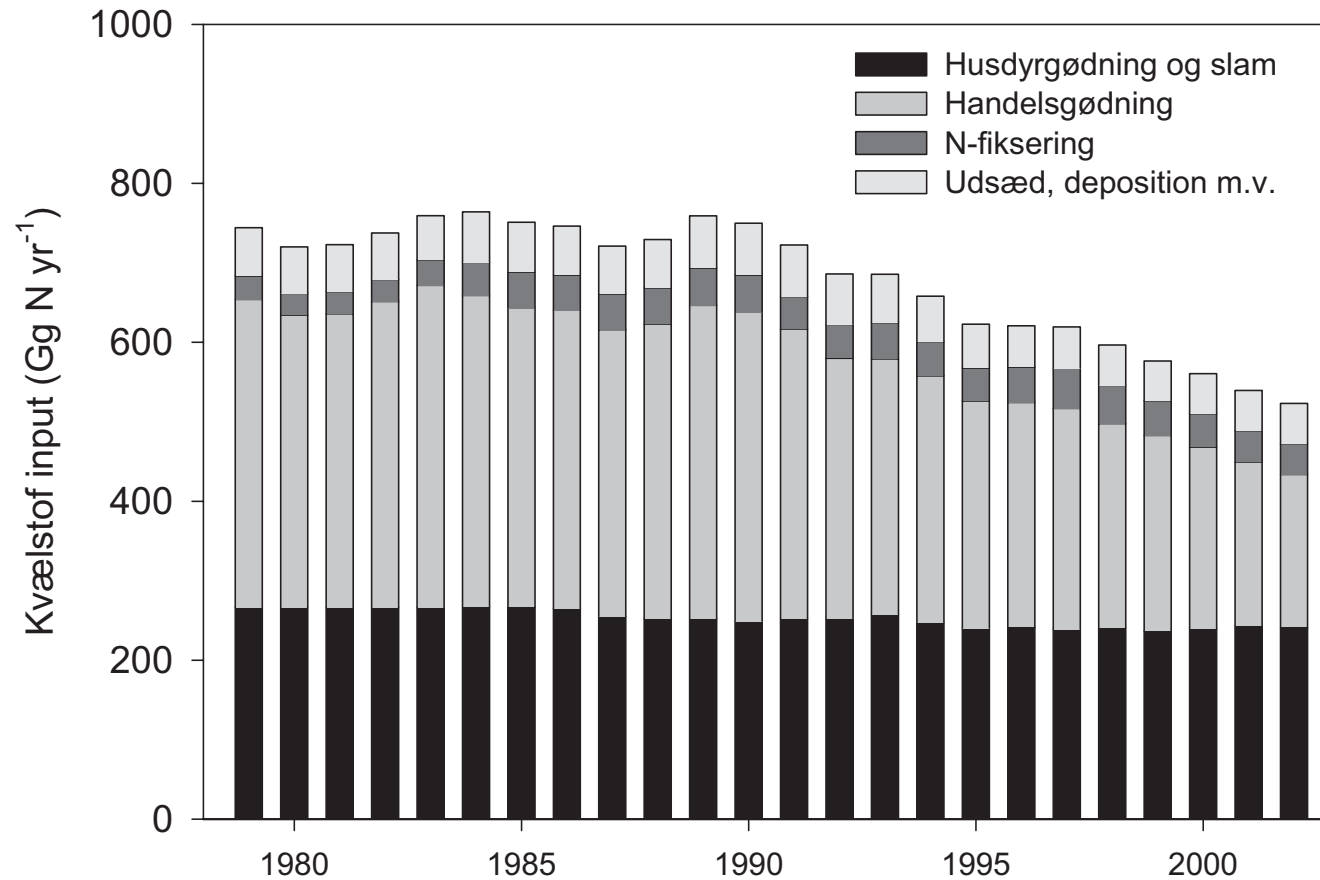

	Gylle	Dybstrøelse
Stald (% ab dyr)	16	15
Lager (% ab dyr)	2	25
Udbringning (% ab lager)	7	4
I alt (% ab dyr)	24	47

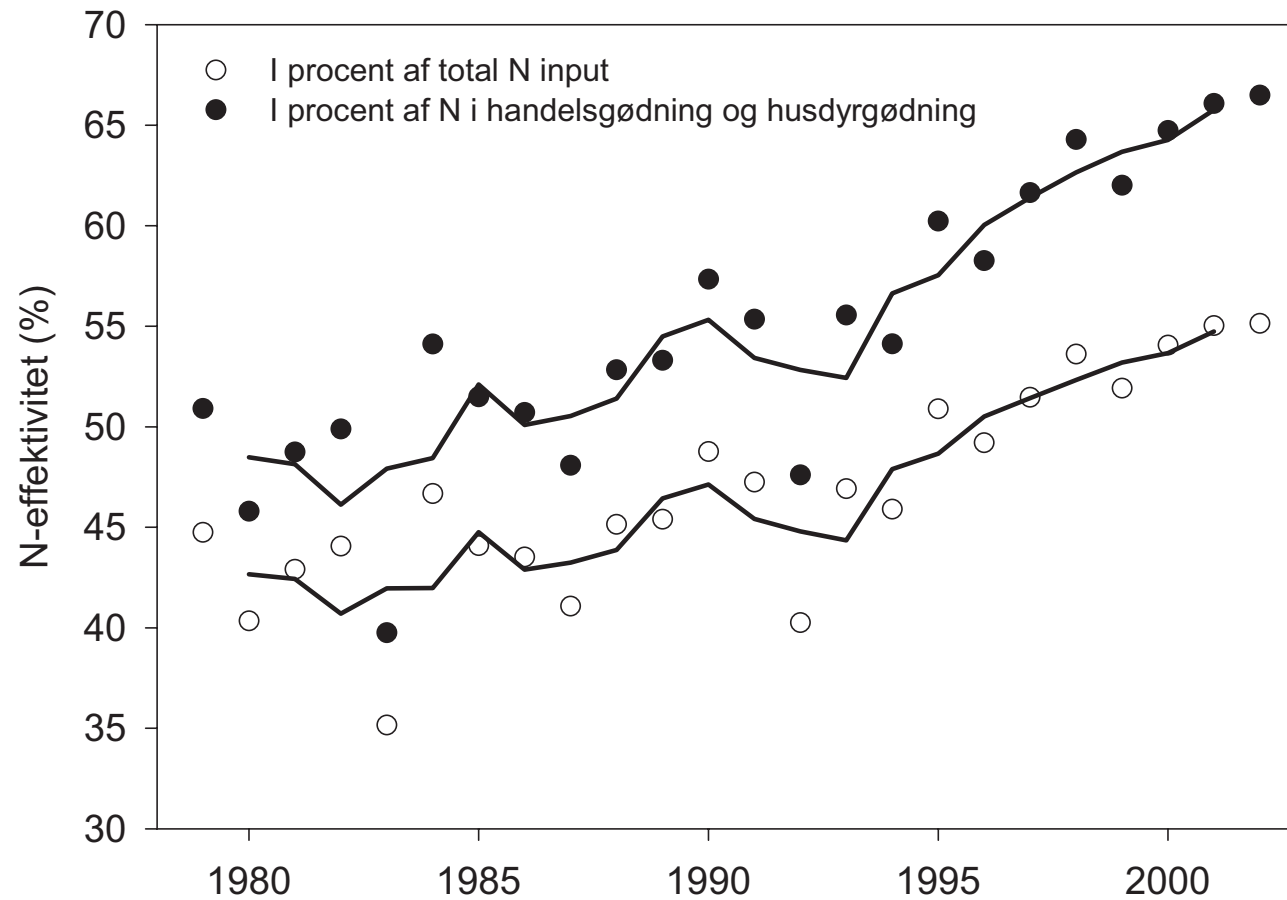
Krav til udnyttelse af husdyrgødningen

Udvikling i N-input i dansk landbrug

N effektiviteten i dansk landbrug er stigende

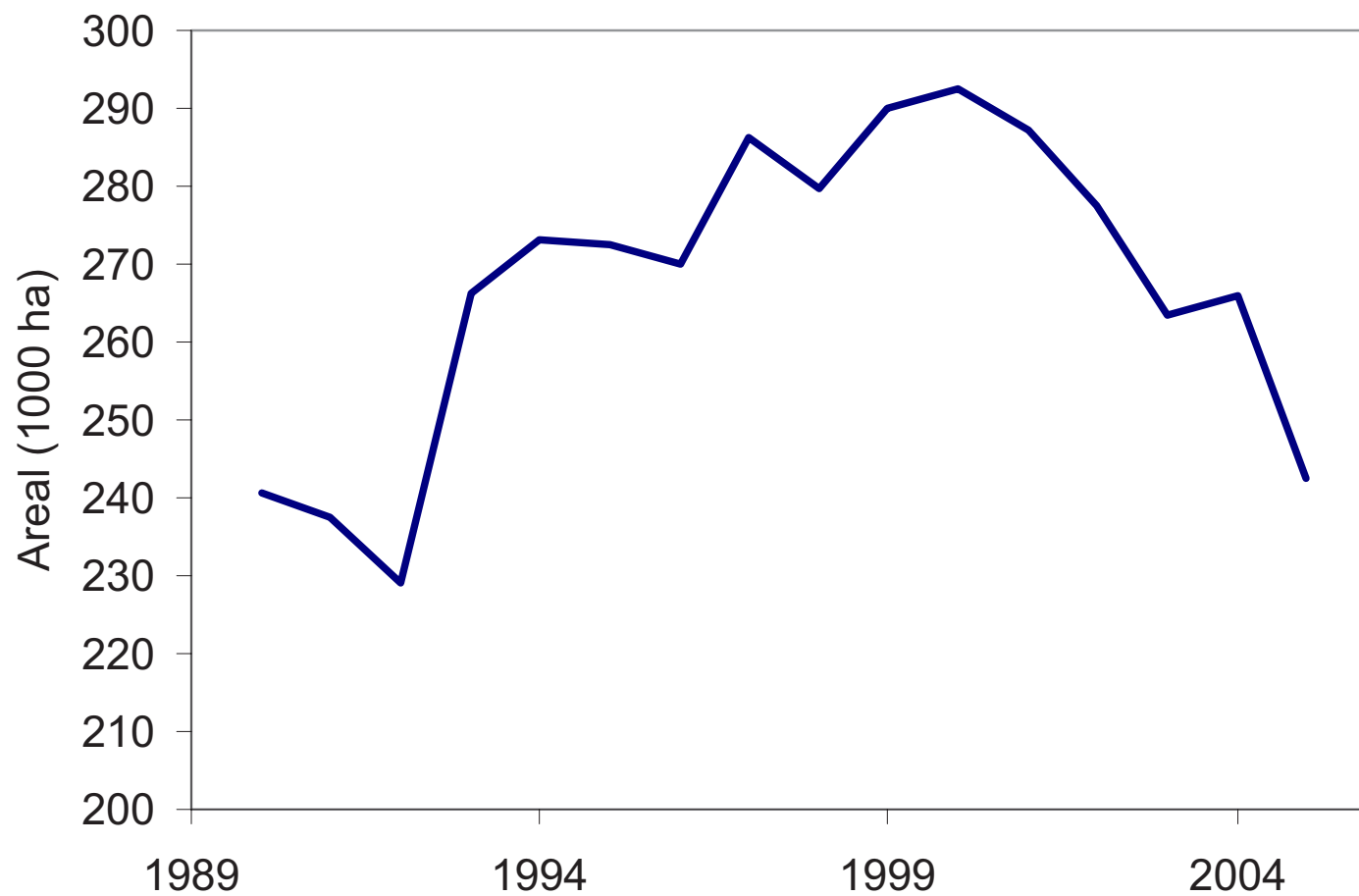

Årsager til stigende N-effektivitet i Danmark

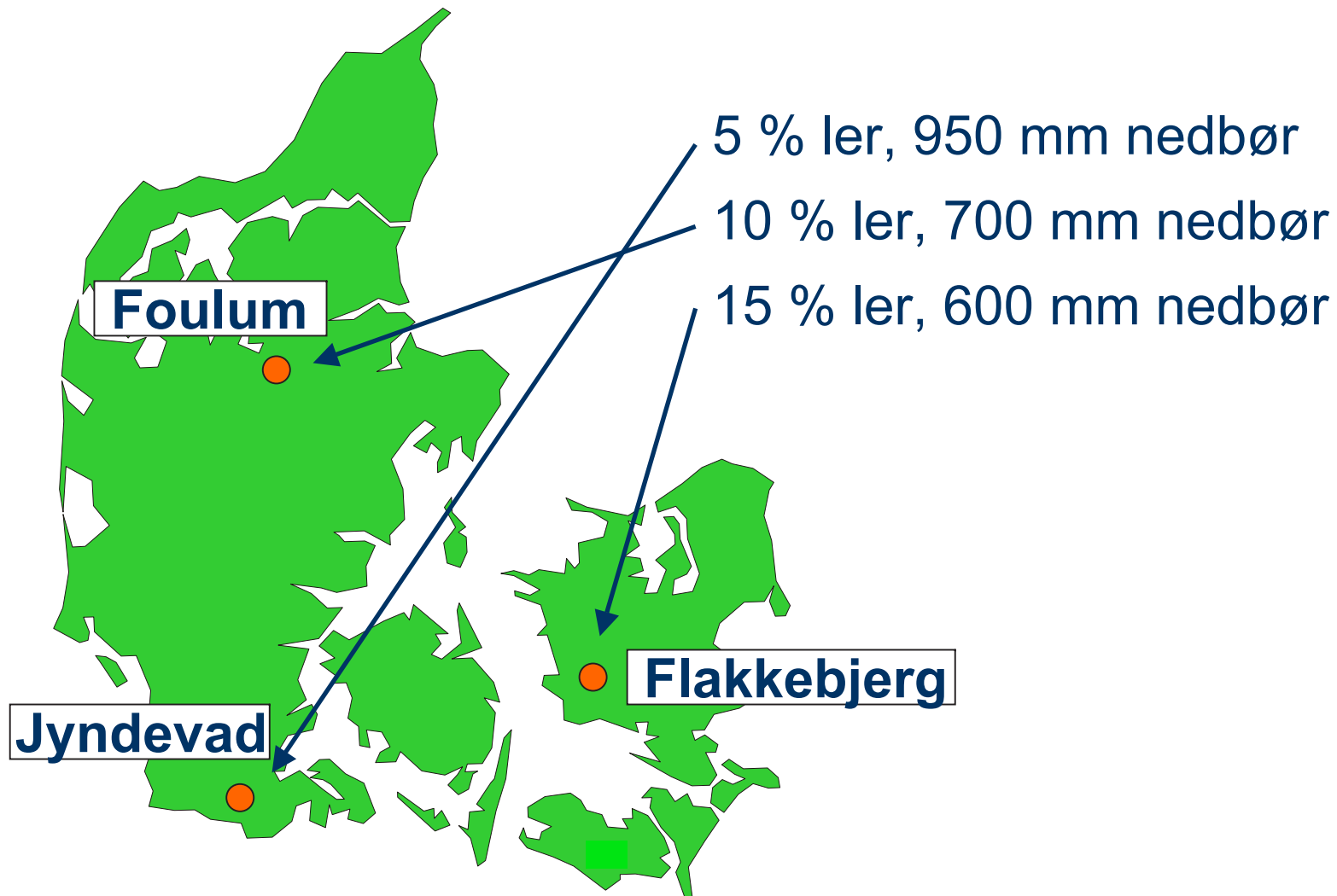

- Lavere tab under gødningslagring
- Bedre udnyttelse af N i husdyrgødning
- Begrænsninger for gødningsanvendelse
- Bedre udnyttelse af eftervirkninger af forfrugter, især græsmarker
- Anvendelse af efterafgrøder

Eableret græsareal baseret på frøsalg

Sædskifteforsøg - forsøgssteder

Sædskifteforsøg - forsøgsfaktorer

Forsøgsbehandlinger:

- Sædskifte (andel af korn)
- +/- efterafgrøde
- +/- husdyrgødning (40% af norm)

4-marks sædskifter (alle afgrøder er med hvert år)
2 gentagelser

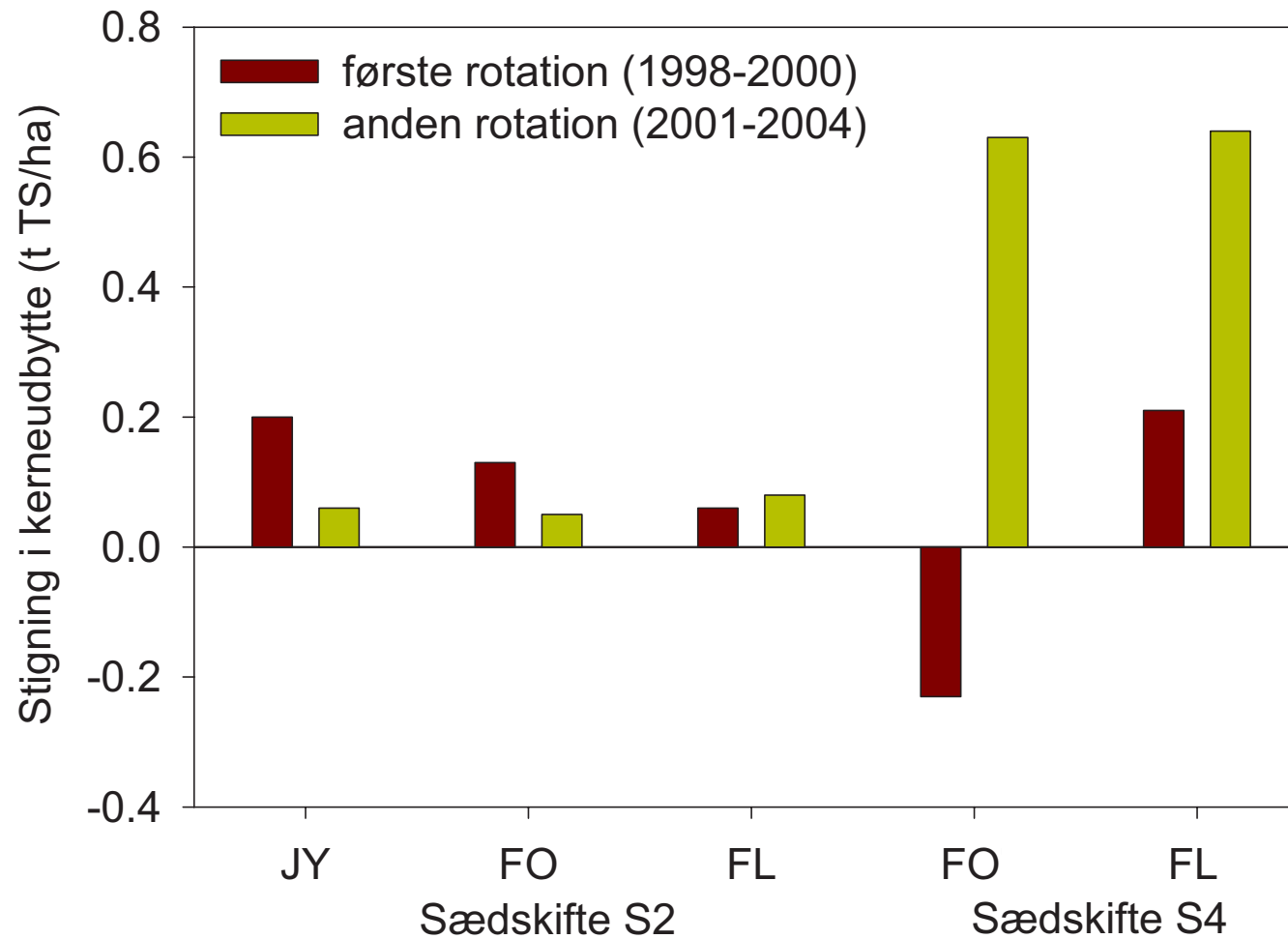
Rotation	S2	S4
Første (1997-2000)	Vårbyg:udlæg	Havre •
	Kløvergræs	Vinterhvede •
	Vinterhvede •	Vintersæd •
	Ært:byg •	Ært:byg •
Anden (2001-2004)	Vårbyg:udlæg	Vinterhvede •
	Kløvergræs	Havre •
	Vintersæd •	Vårbyg •
	Lupin:byg •	Lupin:byg

- Efterafgrøde

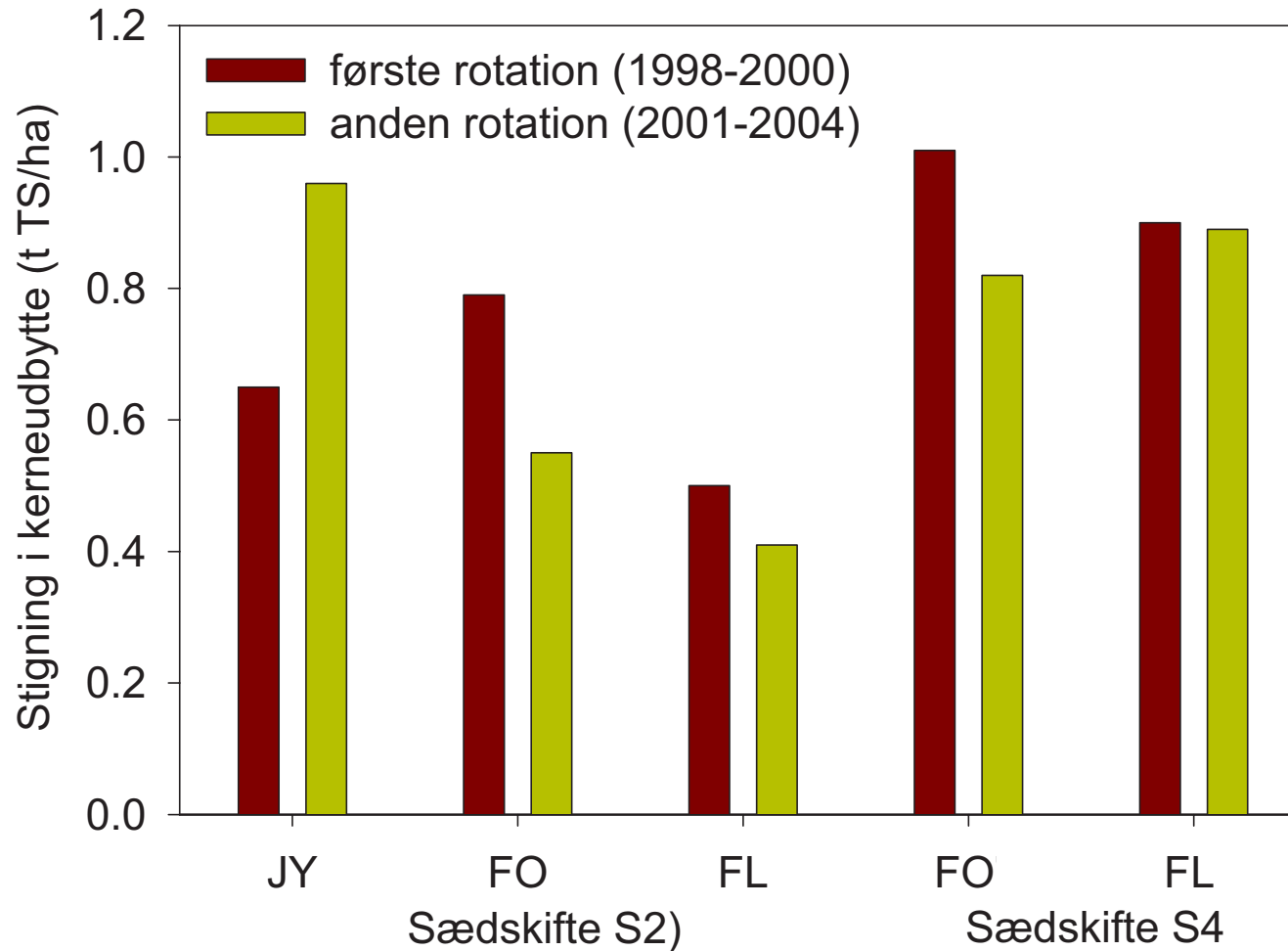
Forsøgsbehandlinger:

- Sædskifte (andel af korn)
- +/- efterafgrøde
- +/- husdyrgødning (40% af norm)

Effekt af efterafgrøde på udbytte

Effekt af husdyrgødning på udbytte

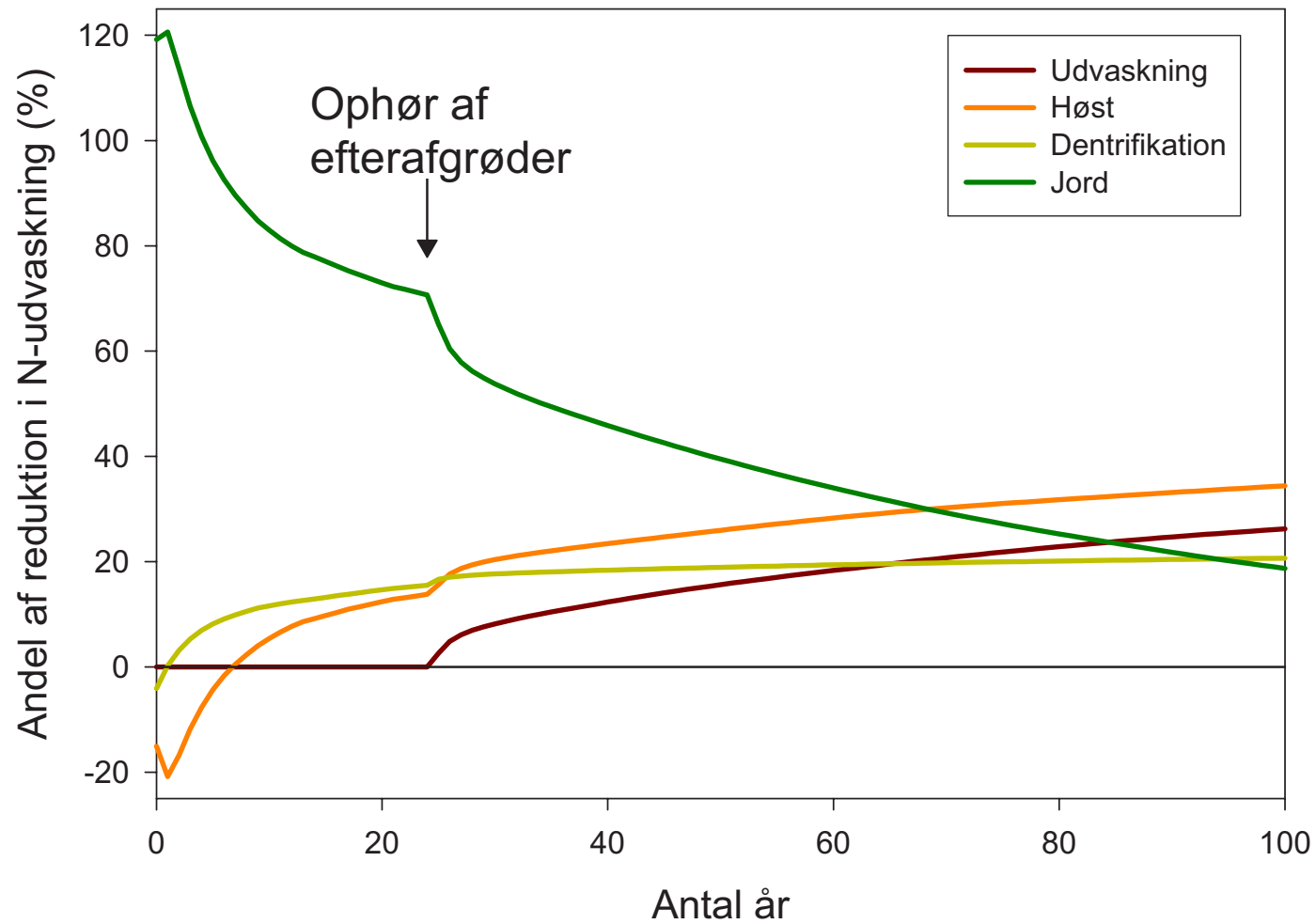

N-udvaskning i sædskifteforsøget (første rotation)

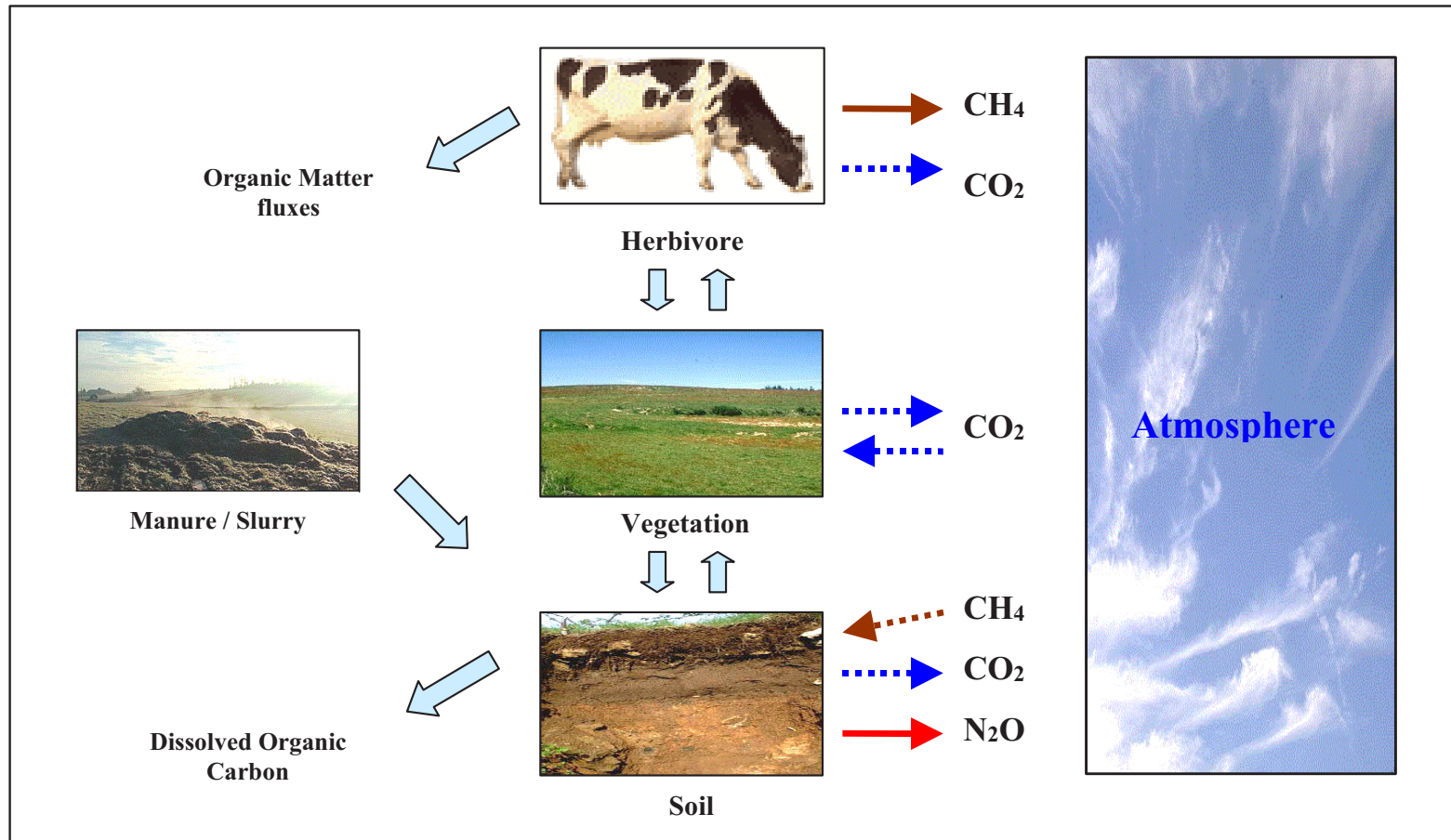

Site	Rotation 1		Rotation 2		Rotation 4	
	- CC	+ CC	- CC	+ CC	- CC	+ CC
Jynde vad	106 ^a	56 ^b	104 ^a	65 ^b		
Foulum			54 ^a	38 ^b	37 ^b	39 ^b
Flakkebjerg			35 ^a	26 ^a	29 ^a	28 ^a

Skæbne af reduktionen i N-udvaskningen fra efterafgrøder

Drivhusgasser og strømme af C og N

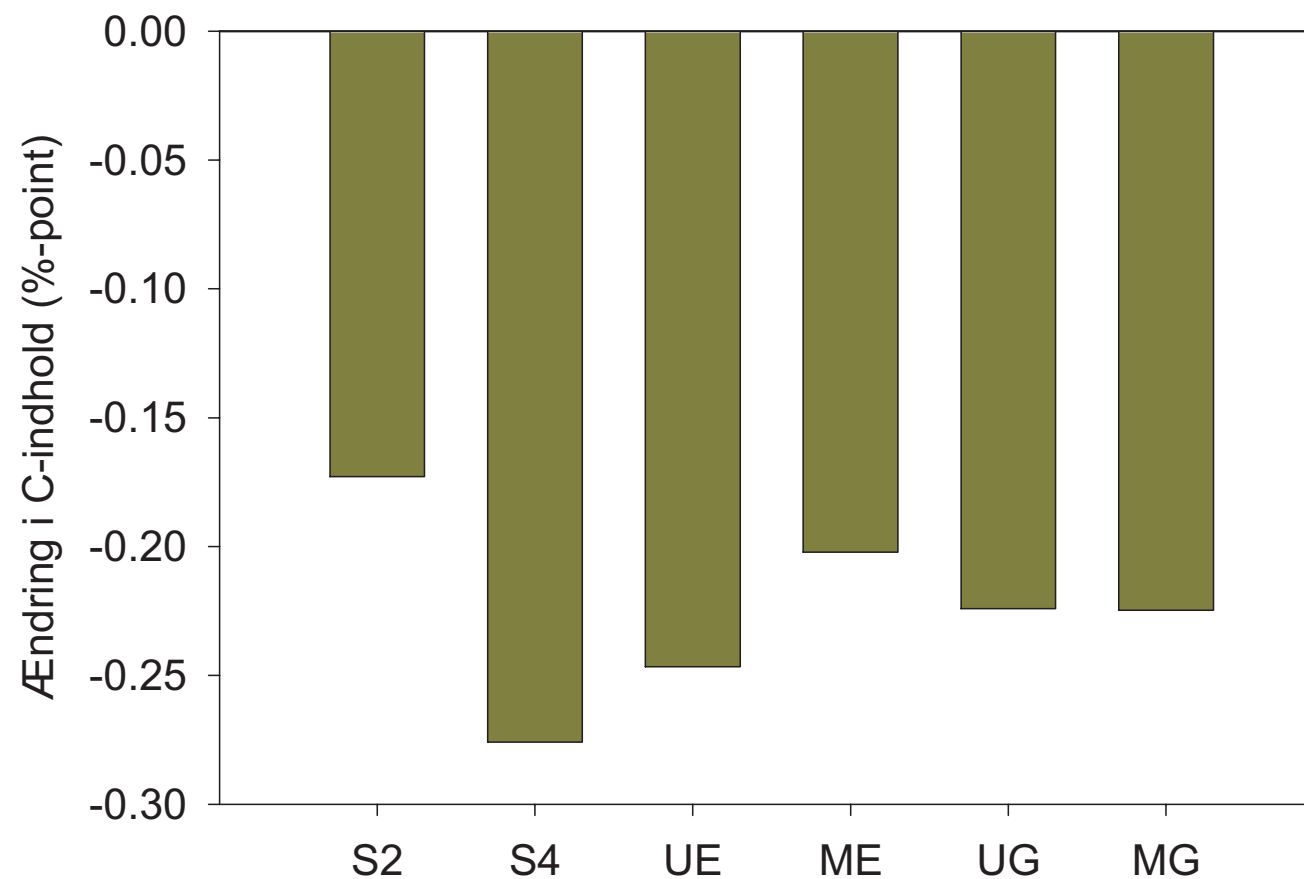
Økologisk jordbrug og drivhusgasemissioner

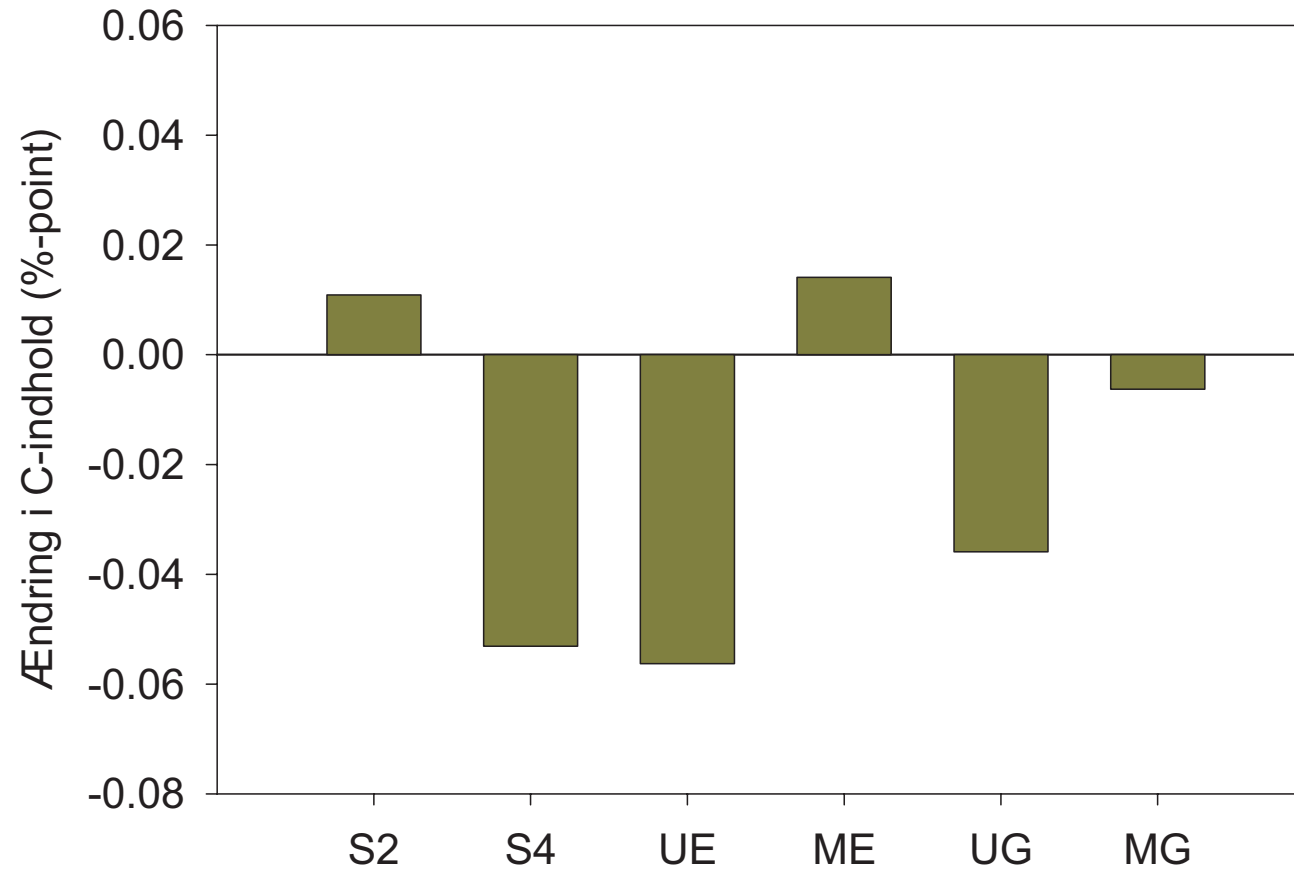
- Øget kulstoflagring fra grøngødningsafgrøder og græsmarker
- Biologisk N-fiksering kan reducere de direkte N_2O -emissioner, men der er usikre effekter fra eftervirkninger
- En lav andel kraftfoder i foderet til kvæg øger metan-udledningen
- Behov for at vurdere eftervirkninger af nedmuldning af planterester på lattergasemissioner
- Usikkerheder om effekter af sygdomsangreb på lattergasemissioner (f.eks. kartoffelskimmel)

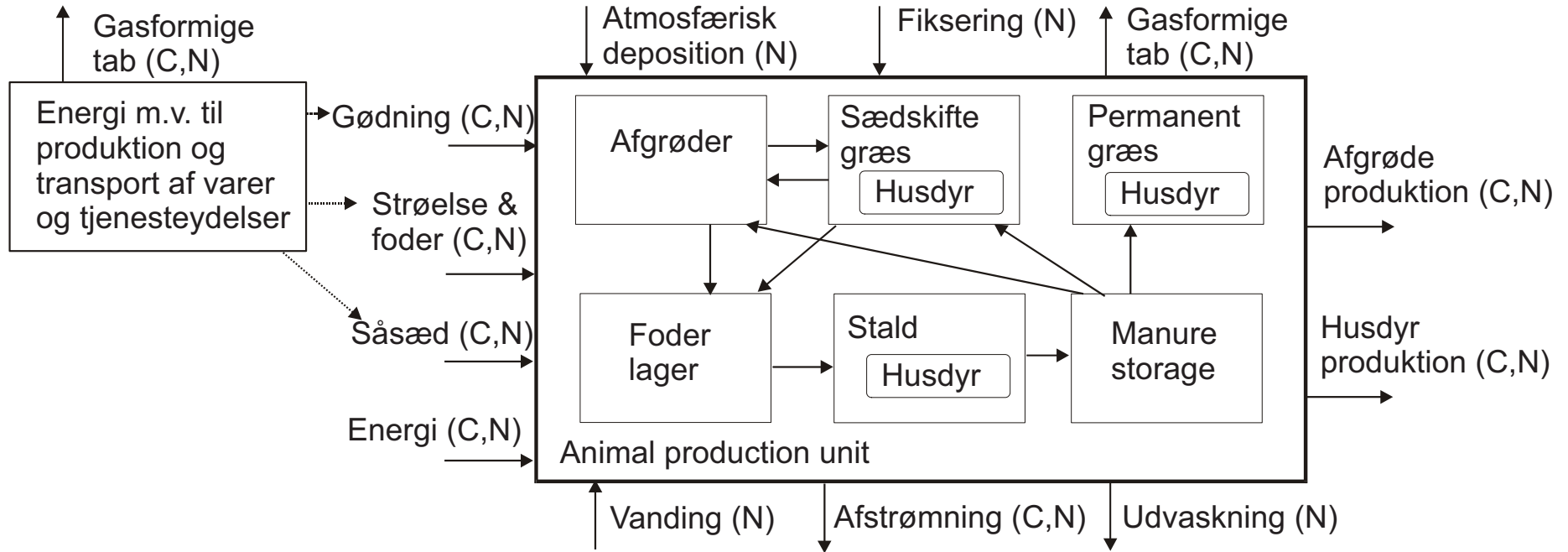
Ændring i kulstofindhold i pløjelaget ved Foulum

Ændring i kulstofindhold i pløjelaget ved Flakkebjerg

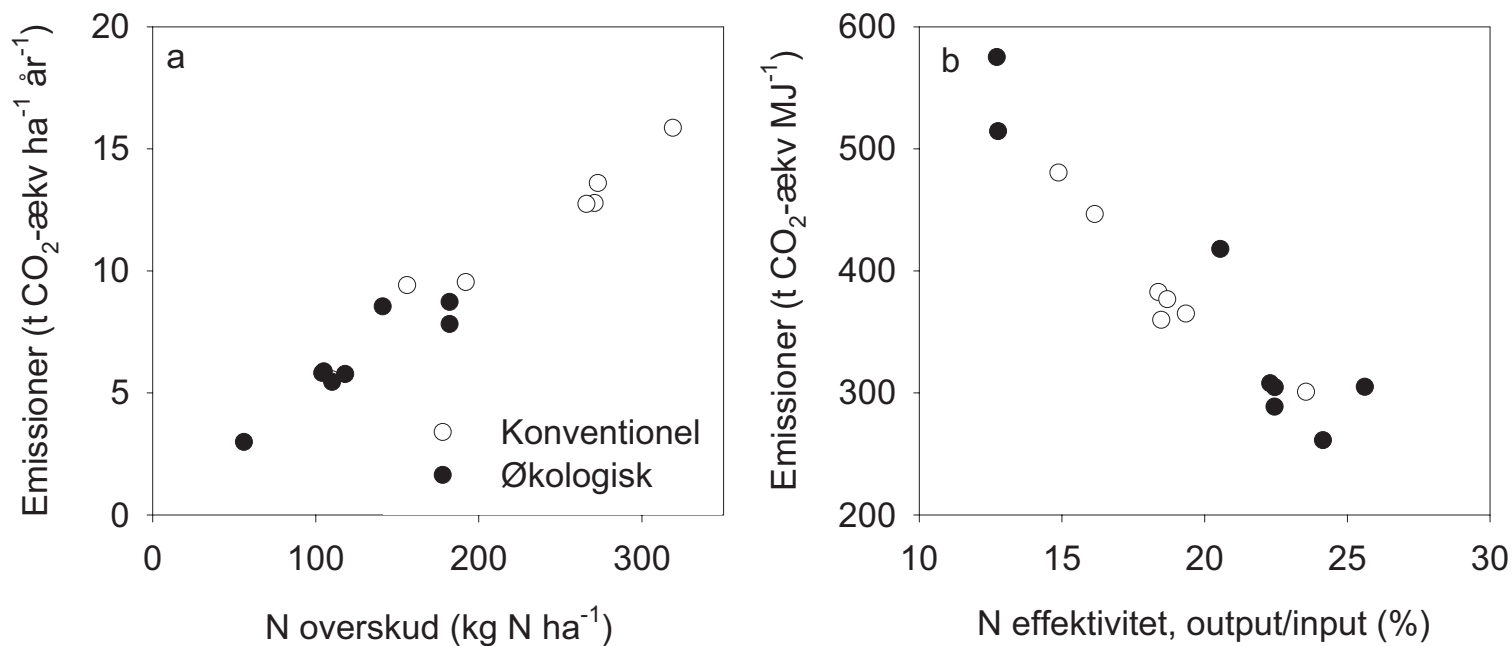

Drivhusgasemissioner fra en landbrugsbedrift

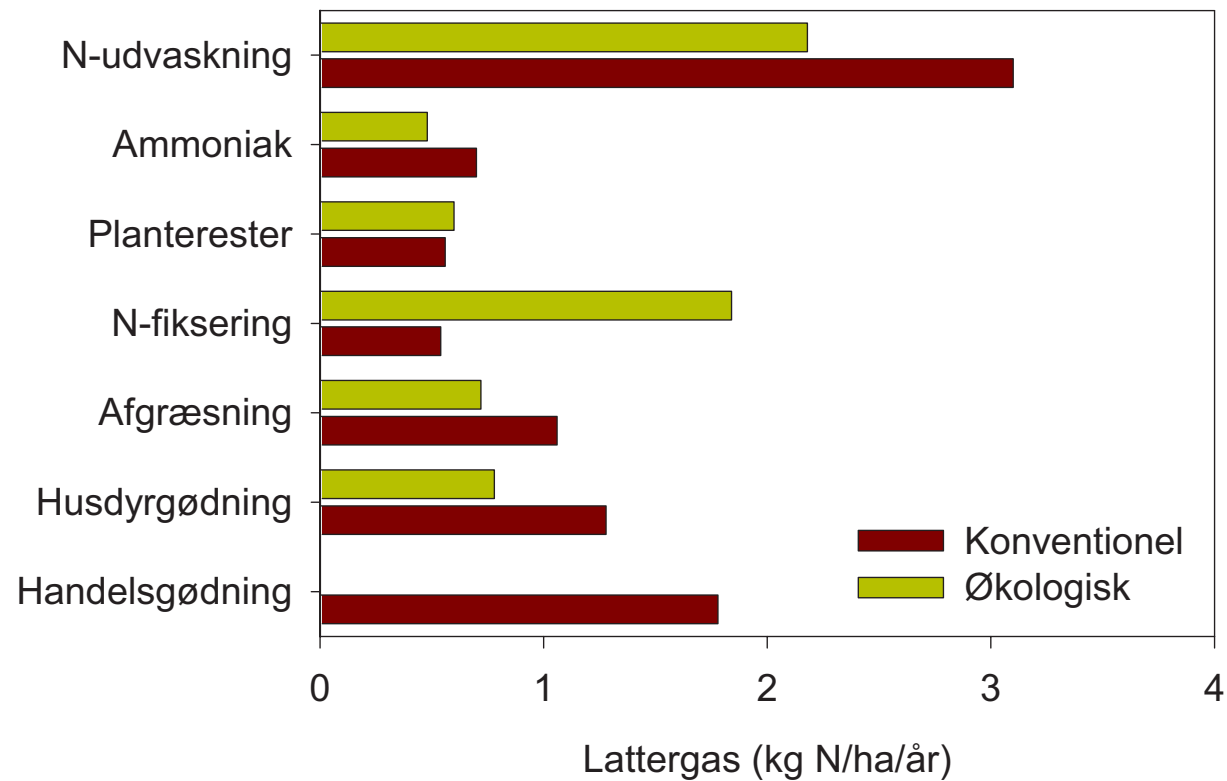
Sammenligning af emissioner fra forskellige europæiske kvægbedrifter med FarmGHG modellen

Kvægbedrifter, udledning pr. ha eller produceret enhed

Øget N overskud (f.eks. flere dyr pr. ha) øger emissionerne pr. ha.
Større effektivitet mindsker udledningerne pr. produceret enhed.

Modelberegnet lattergas fra marken (kvægbrug)

Ny forskning tyder på mindre lattergas fra N-fiksering

- Mange kilder til miljøpåvirkning fra landbruget
- I økologiske dyrkningssystemer er det ofte svært at finde en sammenhæng mellem kvælstofinput og kvælstofudvaskning
- Gode udbytter sikrer generelt en god kvælstofoptagelse og dermed mindre kvælstof, der kan tabes
- Både græsmarker og efterafgrøder øger jordens kulstofindhold
- Usikkert hvordan kvælstoffiksering påvirker lattergasemissioner på sædskifteniveau
- Usikkert hvad sygdomme betyder for kvælstoftab